

DAFTAR ISI

ABSTRAK	i
ABSTRACT	ii
PENGHARGAAN	iii
DEDIKASI	v
KAEDAH TRANSLITERASI	vi
DAFTAR ISI	viii

PENDAHULUAN 1-17

1. PERMASALAHAN KAJIAN	3
2. HIPOTESIS KAJIAN	5
3. OBJEKTIF KAJIAN	7
4. SKOP KAJIAN	7
5. PEMBATAHAN KAJIAN	8
6. KEPENTINGAN KAJIAN	9
7. MANFAAT DAN KEGUNAAN KAJIAN	9
8. KAJIAN-KAJIAN LEPAS	10

**TEORI PERUBAHAN SOSIAL DAN FAKTOR
PEMIKIRAN KEAGAMAAN**

1.1	TAKRIF PERUBAHAN SOSIAL: PEMBatasan PENGERTIAN	19
1.2	ANTARA PERUBAHAN SOSIAL DAN PERUBAHAN KEBUDAYAAN	23
1.3	TEORI DETERMINISME DALAM PERKEMBANGAN MASYARAKAT	27
1.3.1	Ibn Khaldun	28
1.3.2	Pitirim Sorokin	32
1.3.3	Malek Ben Nabi	41
1.3.4	Penilaian Terhadap Idea Determinisme Edaran	50
1.4	PERANAN PEMIKIRAN KEAGAMAAN DALAM PERKEMBANGAN SOSIAL	54
1.4.1	Persekitaran Geografi	55
1.4.2	Cabaran dan Respon	59
1.4.3	Persekitaran Sosio-Ekonomi	61
1.5	FAKTOR UTAMA: PEMIKIRAN KEAGAMAAN	65

**METODOLOGI USUL FIQH DAN KONSEP
PERUBAHAN HUKUM SYARAK**

2.1	PENDAHULUAN	81
2.2	PENJELASAN MENGENAI SYARIAH	82
2.3	ASAS AL-QUR'AN DAN AL-SUNNAH TENTANG KONSEP 'AZĪMAH DAN RUKHṢAH	91
2.3.1	'Azīmah dan Rukhṣah	92
2.3.2	Analisa Atas Konsep 'Azīmah dan Rukhṣah dan Pelaksanaan Hukum yang Bersyarat	94
2.4	QIYĀS DAN TA'LĪL	101
2.4.1	Hakikat dan Mekanisme Qiyas	101
2.4.2	Ta'līl: Usaha Penemuan Sebab di Sebalik Hukum	105
2.5	MAQĀSĪD AL-SHARĪ'AH (OBJEKTIF SYARIAH): ANTARA WAHYU DAN FAKTA INSANI	115
2.5.1	Unsur Wahyu dan Fakta Sosial Dalam Maqāṣid al-Sharī'ah	115
2.5.2	Kepastian Maqāṣid al-Sharī'ah	121
2.6	DINAMIKA MAṢLAHAH DAN Keadilan	125
2.6.1	Maṣlahah dan Nuṣūṣ Wahyu	125
2.6.2	Maṣāliḥ Mursalah: Analisa Kritis	133
2.6.3	Maṣlahah dan Pelaksanaan Hukum Syarak: Tinjauan Ringkas	140
2.6.4	Dinamika Maṣlahah	144

2.7	<i>AL-'URF</i> SEBAGAI PERTIMBANGAN IJTIHAD	152
2.8	KESAN PERKEMBANGAN MASYARAKAT TERHADAP PEMAHAMAN	164
2.8.1	Sifat Semula jadi <i>Nuṣūṣ</i> Syariah	165
2.8.2	Masyarakat dan <i>Dalālāt al-Alfāz</i>	186
2.8.2.1	Konsep <i>al-Bayān</i> dalam Usul Fiqh	186
2.8.2.2	Pengaruh Masyarakat	194
2.8.2.3	Dukungan Ilmu Bahasa	200
2.8.2.4	<i>Nuṣūṣ</i> Syariah dan Persekitaran Sosio-Budaya	205

**PERUBAHAN HUKUM PADA MASA SAHABAT
SEHINGGA IMAM MUJTAHID**

3.1	SOSIO-POLITIK	214
3.1.1	Larangan Pelaksanaan Hukum Hudud Pada Masa Peperangan	214
3.1.2	Ketua Kerajaan Itu Daripada Puak Quraisy	216
3.1.3	Persoalan Orang-orang Mu'allaf	220
3.1.4	Pengagihan Tanah Rampasan Perang	223
3.1.5	Larangan Membawa <i>Mushaf</i> ke Negara Bukan Islam	230
3.2	SOSIO-EKONOMI	232
3.2.1	Penerokaan Tanah Terbiar (<i>Ihyā' al Mawāt</i>)	232
3.2.2	Bahagian Zakat Untuk Bani Hasyim	236
3.2.3	Ukuran Penilaian Ekonomi Masyarakat: Kes Nisab Kambing Ternak	238
3.2.4	Zakat Kuda	240
3.2.5	Kadar Bayaran Jizyah	244
3.2.6	Pembatalan Pelaksanaan Hukum Hudud Pada Masa Krisis Ekonomi	246
3.2.7	Zakat Jenis Hasil Pertanian	250
3.2.8	Kadar Bayaran Zakat Fitrah	253
3.2.9	Pembayaran Zakat Fitrah Dengan Nilai Wang	255
3.2.10	Pembayaran <i>Diyat</i> (Denda) dengan Wang	258
3.2.11	Penetapan Harga Oleh Kerajaan	261

3.3	SOSIO-BUDAYA	266
3.3.1	Azan Kedua pada Waktu Solat Jumaat	266
3.3.2	Solat <i>Qaṣar</i> di Mina pada Masa Melakukan Haji	267
3.3.3	Membaca Fatihah Dalam Bahasa Farsi	270
3.3.4	Penetapan Ukuran Berat Mengikut ' <i>Urf</i>	274
3.3.5	Puasa Enam Hari Pada Bulan Syawal	276
3.3.6	Masa Membayar Zakat Fitrah	277
3.3.7	Wanita Musafir Tanpa Muhrim	280
3.3.8	Larangan Terhadap Pelaksanaan Haji <i>Tamattu'</i>	281
3.3.9	Menyusukan Anak Bagi Wanita Bangsawan	285
3.3.10	Penghimpunan al-Qur'an Dalam Bentuk Suatu Kitab (<i>al-Muṣḥaf</i>)	287
3.3.11	Pembukuan al-Sunnah	291
3.3.12	Perubahan Pengertian <i>al-'Āqilah</i> (Orang-Orang yang Harus Menanggung Beban Pembayaran <i>diyāt</i>)	294
3.3.13	Cara Hidup Penguasa Kerajaan	296
3.3.14	Hukuman Pengasingan (<i>al-Taghrīb</i>) Bagi Penzina Bukan <i>Muḥṣan</i>	297
3.4	PERUBAHAN NILAI-NILAI SOSIAL	299
3.4.1	Masalah Talak Tiga (<i>Bā'in</i>)	299
3.4.2	Wanita Pergi ke Masjid	301
3.4.3	Menggunakan Tanah Milik Orang Lain	304
3.4.4	Wajib Membayar Ganti Rugi Tenaga Profesional (<i>Ḍamān</i>)	306
3.4.5	Unta Tanpa Tuan	307
3.4.6	Kesaksian Anggota Keluarga Sendiri di Mahkamah	310
3.4.7	Keadilan Secara Zahiriah Dalam Kesaksian	312
3.4.8	Upah Bayaran Guru Mengajar al-Qur'an	314
3.4.9	Taubatnya Seorang Perompak (<i>Talaṣṣuṣ, Muḥārib</i>)	317
3.4.10	Hukum Jenayah Minum Arak	319

PENILAIAN TERHADAP HUKUM ISLAM SEMASA

4.1	HUKUM IBADAH	327
4.2	HUKUM KELUARGA	350
4.3	HUKUM EKONOMI	374

PENUTUP 407-420

Pelaksanaan <i>Tashrī'</i> : Dari Sejarah Hingga ke Masa Kini	412
Perubahan Sosial Sebagai Faktor Penetapan Hukum	414
Keperluan Terhadap Pengembangan	418

BIBLIOGRAFI 422- 439

Bahasa Melayu	422
Bahasa Arab	423
Bahasa Inggeris	436
Majalah dan Akhbar	438
Wawancara	439